

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica šte. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrtna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Št. 11.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1912.

Leto VII.

Velikan na lončenih nogah.

Rdeča »Zarja« je nekaj dni sem strašno dobre volje. Gori na Nemškem, kjer je največ tovarn v Evropi in tudi največ soc. demokratov, med milijoni tovarniškega delavstva, so izvolili volilci nekaj soc. demokratskih poslancev v državni zbor in to je možakarje okoli »Zarje« tako navdušilo, kakor bi res ves svet iz tečajev skočil. To je venomer; soc. demokratje, pa soc. demokratje! Ker nimajo naši soc. demokratje doma prav ničesar pokazati, in še dolgo časa ne bodo imeli, dokler ne bodo liberalne dedščine prevzeli, zato pa svoje ljudi junaške delajo, češ, glejte, naša stvar gre vendar-le naprej; oklenite se nas! Oglejmo si torej nekoliko bolj natanko tega velikana, če je res tako močan in silen, kakor ga slika soc. demokracija.

Največ soc. demokratov ima Nemčija; zato je tudi tukaj njihova moč največja. Soc. demokratsko društvo, oficialna strankarska organizacija šteje nad en milijon plačujočih članov. Njihova blagajna za volitve ima 6 milijonov mark (7 mil. 200 tisoč K); imajo torej mnogo smodnika. Pri zadnjih volitvah v državni zbor so dobili nad štiri milijone glasov. Pri sebi imajo celo armado uradnikov, ki nimajo sploh drugega posla, kakor da agitirajo. Za volitve razdelijo na milijon tiskovin, tako da kar vse plava v pairju in na tisoče shodov nadomešča pisano besedo. V Nemčiji je torej soc. demokracija na višku. In na Nemčijo se upirajo oči vseh soc. demokratov. Vrh tega moramo še to upoštevati, da so Nemci po veliki večini protestanti, ki pa na resničnost svoje vere mnogo ne dajo, ker je prišla protestantska vera v Nemčiji skoro ob ves kredit, deloma vsled protestantskih pastorej, ki eden drugega pobijajo, deloma vsled bogotajnih listov in knjig, ki vsako misel na večnost v ljudeh ubijajo. Te okoliščine soc. demokracijo zelo pospešujejo, soc. demokracija zna upoštevati željo človekovo po zemeljski sreči in kaže soc. demokratski svet od roznate strani. Za človeka, ki je izgubil vero v posmrtnost, je soc. demokracija kakor nalašč ustvarjena.

Na zunaj izgleda tedaj soc. demokracija res kakor velikan; a ta velikan je na slabih lončenih nogah. In tisti, ki tarnajo, češ, kaj bo, kaj bo, če se ta reč ne ustavi, so lahko brez skrbi. In tudi če pride soc. demokracija do moči, do vlade, se ni veliko bati; to je res, da bo izvedla ločitev Cerkve od države, upeljala brezversko šolo in razporoko, to pa itak tudi liberalci povsod delajo. To je tudi gotovo, da so tisti časi

se silno daleč, morda jih sploh ne bo; gotovo je pa tudi, da bo ta soc. demokratični kolos skupaj padel, ker nima tal pod nogami, ampak je zidan na zmoti. Kar je pa zidano na zmoti, se podere slej ali prej.

Poglejmo!

Soc. demokracija se je razvila na podlagi materializma, vede, ki trdi, da ni Boga in da je vse iz materije (snovi, zemlje), ki je pa danes premagano stališče. Ona trdi, da bo srednji stan popolnoma izginil in da se bodo stanovi delili le v nekaj kapitalistov in pa veliko maso proletarijata. To pa ni res, ker srednji stan ne propada, ampak se razvija in gre vodno bolj kvišku. Ravno tako se povzdiguje delavski stan, pravega proletarijata je pa vedno manj. To so glavne misli, ki se jih drži vsak soc. demokrat. Da bi dosegli svoj cilj, da bi zravnali veliko razliko med delavcem in kapitalistom, se poslužujejo na eni strani politike, na drugi strokovne organizacije. Obema so pa postavljene meje, ki se ne dajo prekoračiti. S pomočjo politike ni mogoče vsega doseči, ker v državnem zboru odločujejo še drugi faktorji, vlada, druge stranke, cesar, vojaštvo. Če bi pa prišli do popolne vlade, potem bi morali glasovati za vojaštvo in pobirati davke, da si ohranijo vladu; to so pa ravno točke, proti katerim se sedaj bore. Ravno tako imajo zahteve strokovnih organizacij svoje meje. Ako bi bile previsoke, bi bil kapitalist primoran zapreti svoje tovarne in delavec bi prišel ob svoj zaslužek.

Soc. demokratski cilji so nedosegljivi in njihov plani so popolnoma zmešani. Tega sicer zdaj noben soc. demokrat ne verjame, pa bo moral verjeti, ko bo začela soc. demokracija svoje načrte izpeljavati. Inženir se ne pokaže pri podiranju, ampak pri zidanju.

Zato pa krščansko misleči delavci kvišku našo zastavo! Načela, na katera mi zidamo, so stara že 2000 let in preskušena že vsa v drugačnih bojih, kakor so boji s soc. demokracijo. Na delo za krščansko-socialno misel!

Slovenski delavci v Gradcu.

Na tisoče jih je v Gradcu. Toda če greš med nje in jih opazuješ ne boš spoznal več, da so to sinovi našega naroda. Izprieno mestno življenje jih je odtujilo našemu narodu in danes velika večina njih, ki bi lahko bili pošteni slovenski fantje, tava po močvirju propalosti in množi maso revolucionarnega nemškega svobodomiseltva. Pravijo sicer, da so soc. demokrati. Toda tudi za te nimajo pravega pomena.

Človek brez idej, ne more z uspehom nastopati v boju za delovske koristi. In ker je večina teh ljudi pri graški soc. demokraciji, zato tudi ona kot taka nima uspeha. Izkušnja nas uči, da so jo še vselej v zadnjem času, kadar so nastopili v boju za delavstvo, zafurali. Soc. vprašanje se ne rešuje z upitjem in revolucijo!

Koliko hvaležnega dela je tu. Pa graški merodajni krogi trepetajo pred nacionalci. Vse drugo smeš prosto povedati, samo to, da si pošten Slovenec, Bog varuj! Edino v zadnjem času je iz vrst krščanskih mizarjev, ki niso Gračani, izšla misel, da smo Slovenci tudi ljudje, ki bi utegnili kdaj kaj pomeniti v krščanskem del. gibanju v Gradcu, ako se jih primerno vpoštevava. Na zadnem občnem zboru »Skupine kršč. lesnih delavcev«, se je dala beseda tudi Slovencu, da je v slovenščini obrazložil naš položaj. To je bil prvi slučaj, da je v nemški »Harmoniji« nastopil Slovenec. In kakor sodimo po dobri volji, se bo od te strani storilo tudi drugače kaj primernega, da se Slovenci obvarujejo pred soc. dem. terorizmom.

V slovenskem katoliško izobraževalnem društvu »Kres« pa obstoja fantovski odsek, ki v letošnji zimi po inicijativi Dr. Kreka, posebno važnost polaga na soc. izobrazbo. Sestanki, ki se vrše vsak torek in vsako nedeljo, so zelo dobro obiskani. Vodi jih g. cand. prof. Puntar. Prejšnji torek nas je pa obiskal državni poslanec Josip Gostinčar, ki nam je obširno in zelo zanimivo razložil postave o delavskem varstvu. Vršil se je tudi važen razgovor, kako napraviti stik s slovansko organizacijo in drugimi v krajih, kjer bi Jugoslovanska Strokovna Zveza ne mogla delovati. Bog daj uspeha!

Železničarji.

Občni zbor »Prometne zveze« v Ljubljani. V soboto, dne 3. f. m. se je vršil v »Rokodelskem domu« letni občni zbor ljubljanske skupine »Prometne zveze«.

Občni zbor je otvoril predsednik tovariš Koleša, ki se je v pozdravnem govoru zahvalil tovarišem iz Postojne, Planine in Rakeka, da so prihiteli na občni zbor. Predstavil in pozdravil je zastopnika osrednje zveze, zapisnikarja g. A. Hollerja iz Dunaja. Predsednik je poročal o društvenem delovanju, iz katerega posname, da ima sedaj društvo 155 članov. Društvo je prirejalo vsako prvo soboto v mesecu društvene sestanke. Na teh sestankih so govorili med drugimi gospodje poslanci dr. Krek, prof. Jarc in Gostinčar, potem gospodje dr. Dolšak,

Strah v La Villette.

(Dalje.)

»Kako se zove Vaša sestra?«
»Ada Morgenthin.«
»Ne Blažek?«
»Ne. Omožena je bila z Raoulom Morgenthin, bratom moje žene.«
»Tako! Vaša žena je bila torej obenem Vaša svakinja?«
»Da!«
»Sumite li, zakaj da bi bila umorjena?«
»Ne! Gotovo tudi Morgenthin ničesar ne slutí, da je izgubil svojo ženo in svojo sestro.«
»Kje stanuje Morgenthin?«
»Na okopu velikega volilnega kneza.«
»Vam li je znano kako znanje Vaše sestre, o katerem bi njenemu možu ne bilo nič znane?«
Zardel je, ko je siknil odgovor:
»Mislím, da ne nameravate moje sestre žaliti. Ničesar ne znam! Ni mogla tako globoko pasti, sicer . . .«

Nato je obmolnil.

Sicer . . .

Ker nisem mogel izvedeti od njega ničesar novega, sem se takoj peljal k Raoulu Morgenthinu.

V elegantni hiši sem korakal po pregrnjelih marmornatih stopnicah, dokler nisem čital napisu R. Morgenthin. Odprla mi je sobarica.

»Je li mogoče, da govorim z milostno?«

»Obžalujem, ne; milostna je odpotovala v topljice.«

»In gospod Morgenthin?«

»Nahaja se v svoji pisarni.«

»Prosim, javite mu moj obisk. Zovem se Artur Frank.«

Čez nekaj minut sem stal v elegantnem salonu nasproti Raoulu Morgenthinu. Bil je velik, širokopleč mož. Rad si ga moral imeti prvi trenutek. Visoko čelo je kazalo, da veliko misli, nekateri že sivi lasje nad čelom so pa dokazovali, da je moral že preživeti težke ure.

»Česa želite?«

»Obiskati sem mislil Vašo ženo, a javili so mi, da je odpotovala v topljice.«

»Da, v topljice je odpotovala.«

»Smem vprašati, kdaj?«

»Zjutraj, 18. avgusta«, je mirno odgovoril.

»Ali ste dobili že kako pismo ali obvestilo o njej?«

Njegove obrvi so se zježile, visoke gube so se mu zbrale na čelu, stisnil je svoji roki v pest, ko me je razdražen vprašal:

»Smem li predvsem vprašati, kaj Vam daje pravico, da tako vprašate! Kdo ste, da vderete k meni in povprašujete, kar tiče le mene?«

Priznati sem moral, da sem postopal nekoliko neprevidno in sem zato gledal, da popravim napako.

»Ker se bojim, da bi se Vaši ženi ne pipečila kaka nesreča.«

»Moji ženi? To je . . ., ali znate kaj gotovega? Ne pustite me več na nejasnem! Ali je mrtva? Ničesar ne zamolčite!«

»Bojim se, da je tako, če izpoznate v tej podobi svojo ženo.«

Pokazal sem mu sliko.

Prestrašen je odskočil Morgenthin, ko je

prof. Dermastija, dr. Adlešič, dr. Božič in urednik Moškerc. Vsem imenovanim se je predsednik v imenu društva toplo zahvalil za njih trud.

Obenem je tovariš Koleča kot blagajnik poročal o denarnem stanju društva. Iz računskega zaključka posnamemo, da je imela ljubljanska »Prometna zveza« v minulem letu 2958 K 20 vin. dohodkov in 2933 K 19 vin. stroškov. Društveno premoženje znaša 42 K 1 vinar. Iz posameznih postavk razvidimo, da je ljubljanska skupina izplačala svojim članom v minulem letu 125 K podpore in tri mrtvaške odpravnine za tov. Klopčiča, Lukmana in Kovačiča po 200 kron. Med dohodki je najvišja postavka članarina, katere se je vplačalo v minulem letu 1071 K 70 vin. Poročila predsednika, kakor tudi blagajnika se je vzelo z odobravanjem na znanje. Pri volitvah se je na predlog g. Milavca enoglasno izvolil sledeči odbor: za predsednika je bil zopet izvoljen Koleča, za njegovega namestnika pa Ošaben; tajnik je Tertinek, njegov namestnik Lebar; odborniki so: Kosmač, Videnič, Satler, Knipic, Ločniškar in Tomažič; preglednik računov je Skender, njegov namestnik Kahne; mesto blagajnika je prevzel Novak, namestnik Voje; izvoljen so še trije namestniki in sicer Vizjak, Pipp in Sluga. Po izvršenih volitvah je govoril zastopnik centrale g. Holler. Prinesel je pozdrave osrednje zveze in tov. tajnika Tschulika. Imel je nato na navzoče navduševalen govor. Ker so njegova izvajanja za vse delavstvo in naše gibanje zelo zanimiva, zato prinesemo v eni prihodnjih številkih njegov govor. — Pohvalno naj še omenjamo, da se je občnega zbora udeležilo tudi nekaj soprog naših železničarjev, kar kaže hvalevredno zanimanje za našo organizacijo.

Iz Grahovega. Slabo se godi plačilnici Jugoslovanskih železničarjev. Njih pravila so sicer na papirju lepa, ali kadar se gre za to, da se morajo tudi dejansko uresničiti, se pa tako skrčijo kakor živo srebro v mrazu. Neki član je bil 39 dni bolan; po njih pravilih bi bil imel dobiti od 31. dni bolniško podporo (ker do osem dni ne dajo nič podpore), vsaki dan 1 K, skupaj 31 K. Pa kaj, ko se ni nobeden zanj zmenil, zato je pa sam nekega višjega funkcionarja opozoril; ta mu pa reče: »Ja, vi morate dobiti 31 K. Čez nekoliko dni pride od centrale iz Trsta ta podpora, pa ne 31 K, ampak le 24 K 60 v, potem so mu pa še 6 K prečrtali, tako da je v resnici dobil 18 K 60 v. Torej vsaki dan 60 v ne pa 1 K, kakor se njih pravila glasijo. To je pa proti njih visoki mesečni članarini prav malo. Nekemu drugemu članu so pa še celo po 50 v na dan izplačali bolniške podpore. Železničarji pristopite k Prometni zvezi.

Ravnateljstvo državne železnice v Trstu naznanja, da je določilo za podrejeno osebje in uslužbenca gotove dneve, ob katerih se sme vsaka oseba, naj si bede te ali one kategorije, v službenih zadevah pritožiti, ako se ji je kaka krivica zgodila. Treba je osebno pri ravnateljstvu za vstop prositi in zadevo s prošnjo ali pritožbo podpreti. Ta ukrep ravnateljstva je upravičen; sedaj se ne bodo več kršila predpisana določila in tudi osebe, katere so se sedaj naproševale za posredovanja, bodo imele mir. V disciplinarne zadeve se tudi društva ne morejo in ne smejo vmešavati; pač pa bode nastopilo v slučaju krivičnosti pravovarstveno društvo, ki je zato tukaj, da se pravica po postavnih potih doseže. Ravnateljstvo nam tudi zatrjuje, da se

zagledal podobo. Z rokami se je naslonil na pisalno mizo. Hripavo je zaklical:

»Ona je! Kaj se ji je zgodilo?«

Kolikor mogoče obzirno sem mu povedal resnico.

Ni me niti enkrat prekinil. Na obrazu se ni izpremenila niti ena poteza. Kakor da ne gre zanj, me je poslušal, dokler nisem končal.

Ko sem končal, je rekel:

»Zahvaljujem se Vam! Skrbeti hočem, da bo kmalu pokopana.«

»To se je že zgodilo!«

»Zakaj nisem bil prej obveščen o tem?«

»Zato ker se je rajnica šele danes izpozvala.«

»Kdo jo je izpoznal?«

»Njen brat.«

»Kako pride Sigmund do tega?«

Povedal sem Morgenthinu še drugo žalostno povest. Mirnejše, kakor bi bil pričakoval, se je obnašal Morgenthin. Le ustnice je stisnil in oči so bile žalostne.

Zaslišanje je ostalo brezuspešno. Morgenthin ni ničesar znal o kakem razmerju svoje rajne žene ali sestre, dasi sem mislil, da bi tudi nikdar ničesar ne povedal, če bi tudi kaj znal. (Dalje prih.)

bode vsaka pritožba popolnoma nepristransko obravnavala in storjena krivica po možnosti odpravila.

Društvene vesti.

Javni shod »Slovenskega katoliškega delavskega društva v Ljubljani« se vrši v nedeljo, dne 11. februarja t. l. dopoldne ob 10. uri v Ljudskem domu. Dolžnost vsakega krščanskega socialnega delavca je, se vdeležiti shoda.

Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo. Pretekli teden se je vršil v veliki dvorani »Ljudskega Doma« redni občni zbor »Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva«. Čisti dobiček znaša 22.865 K 55 v, rezervni zaklad pa 28.403 K 99 v. Zadruga ima tri prodajalne in dve lastni hiši. 50dostotna dividenda od kupljenega blaga se bo pričela izplačevati članom v ponedeljek dne 5. t. m. zvečer ob šesti uri, Kongresni trg št. 2. G. dr. Krek je razložil članom pomen združevanja v konzumu. Povdarjal je, da je stal ob zibelki te zadruge, zato ga po preteku 16 let veseli videti, kako se je to društvo razvilo v krepkega mladeniča, ki ima za klobukom že lepo premoženje, okroglo 50 tisoč kron. Priporoča članom, naj drže skupaj kakor so dozda. V odbor so bili izvoljeni: Alojzij Kocmur, načelnik; Mihela Alijančič, blagajničarka; Srakar Ana, tajnica; Pezdir Fran, podnačelnik; Gregorač Marija, gospodinja; Slapar Blaž, Kuflič Ivan, Felicjan Fran in Kosec Ivanka, odborniki. Za namestnike: Kocjan Karl, Žvan Elizabeta, Kranjc Ivanka; v nadzorstvo: Knez Martin, Kos Fran in Ničman Avgust. Sklepnila se je tudi resolucija društva na državni zbor zoper zakonski načrt, s kojim se bi omejilo prosto gibanje konsumnih društev glede snovanja podružnic itd. Občni zbor je bil zelo dobro obiskan.

Podporno društvo delavcev in delavk c. kr. tobačne tovarne priredi predpustno veselico v soboto, dne 10. februarja 1912 v veliki dvorani hotela »Union« s sodelovanjem slavne »Slovenske Filharmonije« Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnina za nečlane 1 K, za člane 60 v.

Delavstvo J. S. Z. v ljubljanski predilnici? priredi predpustno veselico v soboto, dne 10. februarja 1912 v gostilniških prostorih g. Frana Poljšaka na Martinovi cesti. Spored: 1. Pozdrav gostov. 2. Šaljiva pošta in srečkanje. 3. Koriandoli-korzo. 4. Prosta zabava. Začetek ob osmi uri zvečer. Vstopnina 30 v za osebo.

Skupina Strokovne Zveze Selo—Moste priredi v nedeljo dne 11. februarja ob 4. uri popoldne v prostorih g. Novaka p. d. pri Trčku »Pod lipo« predpustno veselico: godba, srečolov, koriandoli korzo, prosta zabava. Vstopnina 30 v za osebo.

Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze »Šturje« pri Ajdovščini ima svoj II. redni občni zbor v nedeljo, dne 11. svečana ob 4. uri popoldne v dvorani Kat. slovenskega izobraževalnega društva v Šturji.

Rudarske vesti.

Iz Idrije. V nedeljo so sklicali socialisti shod, na katerega je prišel tudi Anton Kristan iz Ljubljane, shoda so se udeležili delavci v velikem številu v pivarni »Pri črnem orlu«. Mislili smo, da bo Kristan zopet prešteval sobe po vatikanskih palačah in udrihal po klerikalcih, toda varali smo se, kajti to pot je ubral zopet druge strune. Pravil je, da naj bomo le edini, in namesto klerikalce je imenoval S. L. S. Nadalje je izjavil, da se ne sme govoriti, da bi bili socialisti vzrok, ako se je žito odpravilo, kajti to je brezplodna kritika. Nam se pa zde take izjave popolnoma jalove, zakaj se pa socialisti tega tako otrešajo. Že zadnjič smo poročali o tistem shodu, ki se je izvršil leta 1901, tedaj smo bili precej na jasnem že takrat, katera stranka je bila, da se žito ohrani, katera pa proti. Sami so vedno bili nezadovoljni z žitom, kar so povdarjali nešteto krat. Leta 1911, meseca novembra je bila sklicana anketa, kako bi se odpomogla draginja v Idriji. Pri enketi so bili med drugimi tudi navzoči gg.: glavar Ekel, dekan Arko, župan Štravs, načelnik naše zadruge Svetličič in Gangl. Pri tej enketi se ni šlo za družega, kakor kako bi se dalo odpomoči, da bi se vsaj nekoliko omejila draginja. Dekan Arko izjavi, da naj se gleda na to, da se še žito ohrani, ker sedaj ga rudarji dobivajo brezplačno, ako se rudarju žito in drva odzamejo, tedaj bo nastala percej večja draginja in tudi revščina. Tedaj je pa sodrug Štravs spregovoril sledeče: Jaz nisem zato da bi morali biti navezani na kakšno žito, ampak le denarja dovelj, da se bo lahko kupilo tudi kaj družega, saj žito moramo itak sami plačevati; nato g. Ekel: Saj pravi g. dekan, da je žito brezplačno. Svetličič se oglasi takoj na to: Mi, ki smo v pokoju ga plačujemo, toda rudarji, ki pa delajo, pa vendar dobivajo zastoj žito in drva. Kako se je izvršila ta anketa v prid

ljudstvu, nam ni znano. To pa vemo, da župan ni znil besedice, da bi rudarji žito in drva še nadalje zastoj dobivali in je bil rajši še proti temu. To poročilo je šlo na Dunaj, gospodje pa tudi ustrezajo volji ljudskega zastopnika. Štravs naj bo nam le hvaležen, da mu damo podatke k zgodovini, da lahko že sedaj vsak ve, kdo je žito odpravil. Družega o shodu nimamo več sporočiti, ker je trajal le malo časa. — Uvrstitev v delavske kategorije se vrši prav po kitajskem vzorcu. Delavce, ki so neoženjeni (nekateri delajo že 12 let), so jih uvrstili v prvo stopnjo, medtem ko so se drugi, ki delajo dobrih par let in so tudi neoženjeni, uvrstili pa v drugo ali pa celo v tretjo kategorijo; zaradi tega bodo baje delavci sami sklicali še pozneje javen shod, na katerem se bo razpravljalo o tem bolj podrobno. — Soc. demokratska vzgoja ima sedaj zopet eno žrtev. Cunta Ivan, star komaj nekaj čez 20 let, je djal v usta dinamit in zažgal, na kar mu je glavo razneslo. Fant je bil strasten socialist. Starši svarite otroke, da jih ne omami ta umazani in ostudni socializem, dokler je še čas, kajti kadar enkrat odraste, bo že prepozno. — Znani »možakar« piše v »Zarji«, da se bo na shodu poročalo, ali bo res rudar na boljšem po novem plačilnem pravilniku, kot pa uradnik v desetem činovnem razredu. Mi se nismo hoteli bahati s tem, ampak kar smo zadnjič pisali, pri tem ostanemo. Saj »možakar« pač dobro ve, kakšne plače dobivajo njegovi tovariši, ki nastopijo kot začetniki in realec kot maturant, ko dobi službo, bodisi ali na pošti, ali v davkariji, saj mora hoditi eno leto zastoj službo opravljat in drugo leto dobi šele kot adjutum mesečno celih 50 K. Delavec pa brž, ko bo stopil v službo, bo dobil 2 K 60 v na dan, torej gotovo nekaj več, čeprav ni obiskoval morebiti še ljudske šole ne. Toliko v pojasnilo znanemu »možakarju«. — Stokovno društvo idrijskih rudarjev priredi predpustno veselico v prid društveni blagajni. Veselica se bo vršila dne 17. februarja v hotelu Didič. Na sporedu bo petje, godba in prosta zabava. Udeležite se, vsi v počnem številu te zabavne veselice.

Delavske vesti z Jesenic.

Izjava. Podpisani sem na občnem zboru L. delavskega konsumnega društva dne 4. svečana govoril neresnične besede zoper načelstvo in prodajalke, ker sem bil napačno nahujskan od nekega odstopivšega člana. Obžalujem to, ker sem to storil v nepremišljenosti in vinjenosti. — Sava, dne 5. svečana 1912. S. Veber.

Pri volitvah v obrtno in trgovsko zbornico se je nekaj trgovcev in obrtnikov na Savi izjavilo: Ne volimo klerikalcev, zato, ker je »Narod« pisal da bodo klerikalci same konsume ustanavljali. Tako torej! Mi delavci, bodimo za enkrat toliko pametni, da ne zahajamo v liste trgovine in gostilne, kjer se ta list čita. Ker nočejo ti ljudje od drugih živeti kot od liberalcev, prav tako! Mi imamo svoje konsumno društvo, jih ne bo treba šele ustanavljati. Tudi še dosedaj niso konsumna društva uničevala trgovcev. Bodimo pa zavedni; če bodo tako izzivali, se to lahko zgodi. Delavsko združništvo na Jesenicah se lepo razvija. Vzemite v roko računski zaključek L. delavskega konsumnega društva za leto 1911. Tam se razvidi, da mi gremo naprej. Na zadnjem občnem zboru se je poudarjalo, ako se bode tako promet množil, kot se je zadnja štiri leta, pridemo kmalu do pol milijona. Večji ko bo promet, ceneje se bo blago dajalo; lani smo prodajali dva odstotka, letos zopet enega ceneje; saj to je naša korist. Ves čisti dobiček ostane doma pri delavstvu. Potem pa še 6 odstotkov dividende. Letos se razdeli 10.000 K. Delavci, ne branite se te koristne naprave! Liberalci naj pa dobe od »Naroda« dividende!

Sovražniki delavske izobrazbe. Zopet so na delu sovražniki skupne šole med Jesenicami in Savo. Pri vsakem delu, ki je v korist ljudstvu, je gotovo zraven pritožbar Pongratz. Dobij je za to delo nekaj gostilničarjev in nekaj nezavednih mojstrov v tovarni. Ti ljudje podpirajo to početje iz gole nevoščljivosti, da bi se delavski otroci ne izobrazili; pritožbar je nevoščljiv, da bi delavčev otrok hodil v večrazredno šolo kot on sam, zaraditega hoče, da bi bili dve šoli v jeseniški občini, ter ja ne več kot štirirazredni. Žalibog, da so na Jesenicah tako žalostne razmere. Otrok hodi šest let v šolo, pa zna komaj čitati. Pongratz in Schiffrer pa hočeta, da bi se še čitati ne naučili; saj že sedaj otroci doma tožijo, da se nič ne uče; pravijo, eden pazi, drugi pa »pajace« malajo. Učitelj se pa zunaj pogovarja. Pa saj dve osebi še niste občina. S tem se nikar ne smešite. Velika večina na Jesenicah in Savi je za skupno novo osemrazredno šolo ali vsaj šestrazredno na prostoru med Jesenicami in Savo. Delavstvo in vsi občani ne bomo preje mirovali, da dose-

žemo šolo, ki bo zadostovala industrijskemu kraju. Nasprotniki pa žele tako, ki jo ima vsaka gorska vas. Ti so sovražniki delavskega obrazca. Pozivamo merodajne osebe, ki imajo kaj govoriti pri jeseniškem šolskem vprašanju, naj podpirajo to ljudsko željo.

Delavsko gibanje.

Mednarodna konferenca krščanskih strokovnih društev.

Da je treba našemu krščanskemu delavskemu gibanju, ki se razvija več ali manj po vseh evropskih državah, medsebojne pomoči in stika, do tega so privedle razmere same. Na eni strani je bilo treba veliko vprašanj rešiti, ki se tičejo namena, cilja in pomena krščanske strokovne organizacije, na drugi strani pa se je treba boriti proti čimdalje večjemu navalu in nasprotovanju, s katerim pritiska soc. demokracija na krščansko delavsko gibanje, hoteč je popolnoma zadušiti. Vse te okoliščine so provzročile, da so prišli leta 1908 meseca Avgusta v Zürich v Švici zastopniki raznih krščanskih zvez strokovnih društev in tam takorekoč položili temelj mednarodne zveze. Od tega sestanka naprej, stoji načelo, da imajo krščanska strokovna društva nalogo, zastopati koristi delavca v delavski pogodbi glede na plačo, delavni čas, sploh na zboljšanje pogojev, pod katerimi delavec delo prevzame. Obenem se je ustanovilo v Kolinu na Nemškem mednarodno tajništvo, ki je nekako središče vsega krščansko strokovnega gibanja. Druga mednarodna konferenca se je vršila leta 1911 v Kolinu in sicer 18. in 19. septembra. Tega sestanka se niso udeležili zastopniki posameznih strokovnih zvez, ampak zastopniki centralnih zvez, ki so se med tem časom ustanovile. Bile so zastopane Nemčija, Avstrija, Belgija, Švica, Holandska in Italija. Primeroma najbolj je razvito krščansko delavsko gibanje v Belgiji; število članov krščanskih strokovnih društev je toliko, kolikor imajo soc. demokrati članov v svojih zvezah. Največ članov imajo pa seveda nemška krščanska strokovna društva, okoli 400.000. Veliko slabše je v tem pogledu v Italiji in v Francoski. Tu je delavsko strokovno gibanje še v povojih. Boljše je v Avstriji, ki ima blizu 100.000 strokovno organiziranih članov-delavcev.

Kako se draginja dela.

Amerikanski listi poročajo o škandaloznem dogodku, ki je skoro neverjeten, ki pa jasno kaže, kam človeka lakomnost pripelje. Kajti gola, naravnost satanska lakomnost se mora imenovati dejanje, katerega se dolži ameriška banka Morgan v New Yorku, če bi bilo tudi samo deloma resnično. Banka Morgan je posodila braziljski vladi 50 milijonov dolarjev po naše 250 milijonov kron. Zato je pa vlada odstopila banki pravico do zadnje kavine žetve v Braziliji, kar znese približno eno tretjino vse kave, ki se pridelava v Braziliji. Na ta način je prišla banka do posesti 6 milijonov žakljev ali 2600 milijonov funtov kave. In kaj je napravila banak s to kavo; vseh šest milijonov je dala vreči v Atlantsko morje in to samo zaradi tega, da ni cena kave, ki se je je toliko pridelalo, padla in da se je sedanja visoka cena kave na današnji višini obdržala. Ni čuda, če ljudje tožijo, da se težko živi; če bodo ljudje, ki imajo take nazore, kakor jih ima ta banka, še nadalje nekaznovano take špekulacije uganjali, potem bo življenje še težje. Torej raje kavo v morje ribam, kakor pa ljudstvu za nizko ceno. Lopovščina prve vrste.

Ženska volilna pravica na Švedskem.

Švedske žene bodo imele odslej naprej iste politične pravice, kakor moške. V prestolnem govoru pri današnji otvoritvi riksdaga (državnega zbora) se nahaja naznanilo, da bode vložena zakonska predloga, ki bode dovolila ženam popolno politično pravico in svobodo.

Ljudsko glasovanje o zavarovanju v Švici.

Zadnje nedeljo je glasovalo švicarsko ljudstvo o uvedbi državnega zavarovanja zoper bolezni in nezgode. Predlog, da se zavarovanje upelje, je obveljal z večino 45.000 glasov. Zanimivo je, da so bili Lahji in Francozi proti zavarovanju, Nemci pa vsi za zavarovanje. Za socialne naprave in zadružništvo nimajo romanski narodi veliko smisla.

Velikodušen tovarnar. Pariz, 6. februarja. V Clermont - Ferrand na Francoskem je podaril lastnik tovarne za čevlje de la Tour svojim delavcem celo tovarno v vrednosti linpol milijona frankov.

Veliki dobički. Nižjeavstrijska Eskomptna banka je naredila račun za leto 1911. Dobiček za preteklo leto znaša nič manj kakor 8,999.099 kron.

Socialno zavarovanje.

Odsek za socialno zavarovanje v državnem zboru je imel dne 16. t. m. sejo, v kateri se je završila generalna razprava. Pri tej razpravi so se pokazala zelo različna mnenja in nazori glede na zavarovanje. Veliki kapital in socialna demokracija, zagovarjata in zahtevata delitev zavarovanja v dve skupini in sicer v skupino nesamostojnih in posebej skupino samostojnih zavarovancev. Te dve skupini bi bili popolnoma ločeni, toraj dve zavarovalnici. Bukovinci in Galičani se sicer zavarovalnemu načinu in tudi skupnosti zavarovalnice ne upirajo. Toda hočejo zase posebno klobaso, ki bo težko prebavljiva za soc. zavarovalnico. Da se razreši to zamotano vprašanje, se je izvolil pododsek 19 članov, kaeremu se predlože v posvet vse sporne točke soc. zavarovanja. Zanimivo je pri tem dejstvo, da se je soc. demokracija vpregla v kapitalističen voz, ki naj izpelje ločitev risk. Ako so kapitalisti za samostojno zavarovanje delavstva, zakaj tega niso že izpeljali? Toda veliki industriji zavarovalnice sploh nočejo, zato so prišli z delitvijo na plan, dobro vedoč, da z delitvijo pade soc. zavarovanje.

Vozniki in abstinenca.

Abstinenčno gibanje je dandanes zelo živahno, a se priporoča največ med takimi sloji, ki že itak niso posebno alkoholu udani; pozablja pa se na naše voznike, ki imajo dan na dan priliko brzdati svoje poželenje, ker se po naših cestah veliko preveč pije. Sicer je res, da je voznik skoraj vedno zunaj: podnevi in ponoči, v mrazu in vročini, in mu vsak razsoden človek privošči kozarec vina, samo da se ne sme nabrati toliko kozarcev da se radi njih voz prevrne in si potniki kosti polomijo, kakor se je nedavno zgodilo na cesti Idrija—Cerkno. Listi so o tem podrobno poročali in mi bi zadeve ne omenjali ako bi se taki slučaji prepogosto ne ponavljali. Doživeli smo že, da se je voz pretrgal; sprednji del je šel s konji naprej, zadnji je s potniki na cesti obstal. Da je voznik na kozlu zaspal in so konji in kočija pod škarpo zdrknili, se je tudi obilokrat že ponavljalo. Nesreča sicer nikoli ne počiva, toda ako je hlapec natrkan, ako nima konj, oprave in voza v redu, ako na klancu luč prižiga, ne da bi voz dobro zavrl, pa ne govorimo o nesreči, temveč o malomarnosti. Vozniki se dandanes lahko dobe in po pravici se lahko od njih zahteva, da svojo službo resno vrše, ako ne, naj jih pa postava kaznuje z gospodarjem vred. Nekaj je krivo tudi občinstvo samo, ker nekateri voznike venomer nalivajo in posebno na cesti proti Sv. Luciji ni za vozove nikdar preveč gostiln, to vedo posebno potniki, ki potujejo v Ceruno. Pred vsakim pragom je odmor in teh odmorov je toliko, da bi lahko peš v tistem času prišel na določen kraj. Velika napaka je tudi, da se ne ravna po določenem času; ena ali poldruga ura odmora je enako, konji in voznik pa čakajo in da poslednji ne sedi pri praznem kozarcu je umevno. Kaj pa porečete k temu, ako voznik brez vprašanja ustavi in si naroči vina, potniki, ki se vozijo, pa potrpežljivo v vozu čakajo, da se žejni voznik napije. Naše besede so timbolj resne, ker so se jeli rabiti avtomobili. Dandanes je šofer še trezen in zanesljiv, sčasoma pa bo vsak voznik za šoferja in vprašanje nastane, ali se bodo potniki takim ljudem zaupali? Ako je pri kočiji voznik pijan, so vsaj konji trezni, pri avtomobilu ni konj in ako voznik ni trezen se lahko vse skupaj čez cesto zvali. Pri tako resnih stvareh ni noben zakon preoster, kajti, če si tako navajen da ne piješ drugače kakor čez mero, tedaj pij takrat ko si prost, ne pa v službi. Voznikom bi se morala med vožnjo vsaka pijača prepovedati in naj si jo kupijo, ali naj jih nalivajo potniki, kar je gotovo vse obsodbe vredno.

Železninarski kartel.

Podražitev železa. Železniški kartel je sklenil, da bo železo za linpol krone podražil. Vzroka za to ni prav nobenega, ker dobivajo lastniki delnic že itak po 30 odstotkov dobička.

Idrijske novice.

Službena pragmatika idrijskih mestnih uslužbencev.

Ker je dandanes moderno plače višati in regulirati, so tudi naši mestni uslužbenci prišli na vrsto in že nekaj let medujejo za zboljšanje plač. Deželni odbor pa zboljšanja toliko časa ne dovoli, dokler se ne preuredi službena pragmatika, ki med drugim tudi o plačah govori. Zato se je izmed mestnih odbornikov sestavil pododbor, ki ima nalogo sestaviti novo pragmatiko, toda kakor vidimo, je nekaterim le na tem, da hitro po kakem ljubljanskem vzorcu zmaše nekaj paragrafov, kakor se je zgodilo leta 1903, povišajo uslužbencem plače, vse drugo

je postranska stvar. Mi pa tako pravimo: glavno pri pragmatiki je, da se določijo vsakemu uradniku uradni posli, da ne bo delal ta za manjšo plačo več kakor drugi, ki je boljše plačan, pa le postopa. Tudi se bo treba pogovoriti ali je res treba v naši občini toliko močij, kakor jih je in ali bi ne bilo kazalo z njimi varčevati. Dalje je treba poskrbeti, da se ne bodo uradne ure samovoljno krajšale, kakor se je svoj čas godilo; da se bodo uslužbenci ravnali po predpisih in v pisarni delali, ne pa v listih davkoplačevalce napadali, po shodih zoper »klerikalce« zabavljali, pri volitvah med uradnim časom po celi Idriji agitirali in se sploh tako vedli, kakor se od vseh občincev plačanim uslužbencem spodobi. Tudi to bo treba poskrbeti, da se brez vednosti pisarne ne bo nobenih del oddajalo, da se ne bodo razne nagrade za prazen nič delile, da se ne bo za občinski denar veselic prirejalo, ker ima mestni urad samo take izdatke pravico vpisati, ki so v proračunu določeni. Odpraviti bo treba razne popolnoma neopravičene predujme in renumeracije, ker mora vsak izhajati s tem, kar ima, sicer se lahko zgodi, da bo občina do sodnega dne čakala na razna povračila, kakor čaka na primer pri prof. Glažarju, ki menda še danes ni predujma plačal. Določiti bo treba dopuste, da ne bodo gotovi ljudje okoli letali, ko stranke pred pisarno nanje čakajo. Zato naj pa naši možje počasi in temeljito delajo, kajti z regulacijo se še nikamor ne mudi; glavno pri pragmatiki je službeno razmerje do delodajalca, a na to se dandanes kaj rado pozabi! Kar se pa plač tiče, pa moram sklepom povedati, da so bili liberalci tako razsični, da so razen enemu, vsem (v mestnem uradu, v klavnici in drugod) višje plače prisodili, kakor jih pragmatika dovoljuje.

Domišljavost socialnih demokratov

je velika. Letos je rudniška direkcija v Idriji upoštevala željo domačinov ter je sprejela na novo v delo same rudarske sinove. To ravnanje je bilo plemenito, ker ne more nobeden predpisovati, koga se naj sprejme. Skupno je dobilo meseca decembra in januarja delo okoli 56 mladeničev. Le par med njimi je takih, katerih očetje niso rudarji, bivajo pa v Idriji, dobro založeni z družino. Socialnim demokratom baje ni všeč, da je bilo teh par mladeničev sprejetih. Bedarija! Mi smo zadovoljni, da se je tako obrnilo, da se pri sprejemu ozira pred vsem res na rudarske sinove, v tem, ko so bili žalostni časi, ko je veljalo za sprejem samo načelo: Le telesa na moč. Domači fantje se niso mogli v tem kosati z zunanji prosilci za delo ter so le s težavo prišli do kruha, ker so bili na videz bolj slabotni, za delo pa tem žilavejši. Sedaj je drugače. Pa kdo se najbolj vspenja, če zadene srečo kak mladenič, čegar oče ni rudar? Neverjetno je, pa resnično: Ravno tisti, ki v svojem rodovniku med predniki nimajo pokazati nobenega rudarja! To je pač socialno demokratska ljubezen za enakost in enakopravnost! So pač ljudje, ki mislijo, da morajo vsako reč obgodrnjati, če se prav sami sebi zde pri tem neumni.

Opomba uredništva. G. Josipu Lenaru: Na Vašo prošnjo radi potrdimo, da niste z notico »Posvarjenemu delovodnji« v popolnoma nobeni zvezi.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo „Našo moč“. Cim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

Splošna priljubljenost

preizkušena : Franckovega : kavinega pridatka * pripisati je njegovi nedosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

* s kavinim mlinčkom

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
l. 1910. čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 503.575.98. ■

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1-ure
pop. ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šilbar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetetza**
v Ljubljani Kolobovarske ulice 26.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzojav: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana
Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vdmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred Škof jo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevzema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih strokov
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potanju nog,
škatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Stadin“ za otroke škatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v., in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev

:: domačega izdelka ::

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiči naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!
Havre
New-York

francoska prekomorska družba

Veljavne vožnje liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetške posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelodvodov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-
cementnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.